

Lektion 1: Autism

Här kan du läsa innehållet i filmerna från lektion 1.

Diagnosen autism

Forskning pågår för att ta reda på orsakerna till autism. Men vi har inte alla svar. Det vi vet är att hjärnan fungerar delvis annorlunda och att det påverkar utvecklingen i övrigt.

Vi vet också att autism ofta är ärftligt, men det finns vissa omgivningsfaktorer som kan spela in och då handlar det oftast om att man har en sårbarhet i fosterstadiet som påverkas av de här miljöfaktorerna. Men det handlar inte om felaktig uppfostran eller någonting om livsstil kring graviditet och förlossning, utan det är mycket mer komplexa faktorer för att veta orsakerna till autism.

Trots att hjärnan fungerar annorlunda vid autism så ses det alltså inte som en sjukdom utan just som ett annorlunda sätt att fungera. Det finns ingen medicin och vi pratar inte om att bota autism. Däremot kan en person utvecklas och förbättras så mycket i sina symtom att det inte påverkar vardagen i lika stor utsträckning längre.

Diagnosen är inte permanent utan en beskrivning av hur det ser ut här och nu. När det gäller prognosen så kommer vissa personer med autism att behöva stöd under hela sitt liv, medan andra som inte behöver stöd i lika stor utsträckning utan de kanske klarar sig i de allra flesta situationer på egen hand.

En framgångsfaktor är att hitta ett sammanhang där ens annorlunda sätt att fungera blir en tillgång.

Du kan läsa mer om detta på autism.se eller på 1177.

Annorlunda utveckling

När vi utvecklas i tidig ålder och under uppväxten så gör vi det på relativt likartade sätt. Men barnet med autism har en annorlunda utveckling som avviker från det vi kan kalla den typiska utvecklingen hos barn generellt.

Detta innebär en annorlunda referensram och ett annorlunda sätt att förstå omvärlden. Ett annorlunda sätt att kommunicera, bete sig och tolka sinnesintryck. Att använda just begreppet annorlunda öppnar upp för att autism inte behöver vara någonting negativt eller någonting vi måste åtgärda.

Men det är någonting som vi däremot alltid måste förhålla oss till, oavsett om du är förälder eller om du är barnet själv.

Samtidiga diagnoser

Det är vanligt att personer med autism också har andra samtidiga diagnoser och symtom.

Kombinationen av autism och andra diagnoser har betydelse för hur personens autism kommer till uttryck och även för graden av funktionsnedsättning.

ADHD innebär grundläggande svårigheter med att reglera uppmärksamhet, aktivitetsnivå och impuls kontroll. Diagnosen är precis som autism en utvecklingsrelaterad funktionsavvikelse och det är inte ovanligt att ha båda samtidigt.

Språkstörning innebär att man har särskilda svårigheter med själva språket, till exempel ordförråd, grammatik, uttal, att uppfatta språkljuden eller i språklig förståelse och uttrycksförmåga. En språkstörningsdiagnos ställs om svårigheterna är större än vad som kan förklaras av autismen, där ju brister i språklig och ospråklig kommunikation ingår i symtomkriterierna under social kommunikation.

Inlärningssvårigheter är vanligt vid autism, till exempel svag begåvning eller intellektuell funktionsnedsättning, det man tidigare kallade utvecklingsstörning. Man kan också ha en ojämn begåvning eller specifika inlärningssvårigheter som till exempel läs- och skrivsvårigheter eller dyskalkyli.

En kognitiv bedömning görs både för att få fram nivå och kognitiva styrkor och svårigheter så att skolan kan ge rätt stöd och stimulans.

Psykiatriska tillstånd, till exempel depression, ångest, tvång eller ätstörning, kan drabba personer med autism, precis som det kan drabba andra. Den här typen av tillstånd kan bero på flera olika orsaker, som till exempel överkrav, livshändelser och ärftlighet.

Autism är överrepresenterat vid vissa typer av medicinska tillstånd, till exempel vid vissa kromosomavvikelser eller genetiska tillstånd. Det vanligaste är dock att man inte hittar några sådana tydliga kopplingar om man gör en kromosomanalys.

Orsaker och prognos

Tidigare talade man om flera olika diagnoser inom autismområdet:

- Autistiskt syndrom.
- Aspergers syndrom.
- Autismliknande tillstånd eller atypisk autism.

Alla dessa ryms inom det vi idag kallar autism.

Autism är en utvecklingsrelaterad funktionsnedsättning, vilket helt enkelt betyder att det handlar om en annorlunda tidig utveckling som ligger bakom de symtom man ser vid autism.

När man utreder och ställer en autism-diagnos så utgår man från internationella Diagnosmanualer som heter DSM-5 och ICD-10.

För autism beskrivs utvecklingsavvikelse och symtom inom två områden. Dels social kommunikation och interaktion samt begränsade eller repetitiva beteenden och intressen samt en annorlunda perception.

Det är också viktigt att komma ihåg att det är en annorlunda utveckling och ingen sjukdom.

Även om det är en och samma diagnos så är det stor variation mellan olika individer med autism. Diagnosen ställs när symptomen innebär en funktionsnedsättning i vardagen.

Isbergsmetaforen

Isbergsmetaforen är en påminnelse om att det som vi ser vid autism kan förklaras av det som vi inte ser. Det är många beteenden som syns tydligt, till exempel annorlunda språk eller annorlunda tal.

Man kan ha ett annorlunda rörelsemönster. Det kan vara utbrott och låsningar på olika sätt. Man kanske har matproblem. Alla de här sakerna är sådant som man kanske tänker att man vill förändra.

Men för att verkligen kunna förändra för barnet så handlar det om att se det som finns under ytan. Det här med annorlunda kognition och perception kommer vi in på i lektion 2.

Och det är först då som man kan hjälpa barnet med autism att utvecklas på bästa möjliga sätt.

Känslor vid diagnos

Att ett barn eller en ungdom får en diagnos kan väcka olika känslor och reaktioner, både hos dig som förälder men också hos barnet själv.

Vid själva återgivningen är det lätt att bli överväldigad av all information och känslorna kan gå upp och ner. Du kan känna allt från ilska, sorg, oro och rädsla till skam och skuld. Men det kanske också kan vara en lättnad och en bekräftelse på något som du redan har anat.

Det finns inga reaktioner eller känslor som är rätt eller fel och det är viktigt att man respekterar varandra oavsett vilken reaktion man har.

Förutom er föräldrar så kan det vara många i barnets omgivning som påverkas. Så det är bra att så småningom komma överens om hur mycket information man vill dela och med vilka.

Autism Sverige

Har du ett barn med autism så kan du bli medlem i en distriktsförening för att ha en mötesplats, träffa andra i liknande situation och få hjälp.

Många uttrycker är att det är väldigt skönt att komma någonstans där man inte behöver förklara. Att vara i ett forum, i en föräldragrupp till exempel, där du kan vara den du är och också när vi har träffats – att barnen får vara den de är.

Det går att hitta mer information om förbundet och distriktsföreningarna på www.autism.se. Där finns också väldigt mycket råd och tips om skola, LSS och övriga instanser som man kan komma i kontakt med.

Man är välkommen att kontakta vilken distriktsförening som helst. Det behöver inte vara den som är närmast där man bor.

Individanpassade insatser

När man pratar om individanpassade insatser för barn och ungdomar med autism så brukar man dela in dem i tre delar. Alla delarna tillsammans syftar till att förbättra livskvaliteten och också minska graden av funktionsnedsättning hos barnet eller ungdomen.

Den första delen handlar om att öka förståelsen både hos sig själv men också hos omgivningen. Och när vi har en ökad förståelse så kan vi också börja anpassa miljön, genom att förändra och förtydliga miljön för barnet och ungdomen.

Det är också viktigt att tänka på att barnet kan behöva hjälp att själv utveckla sina förmågor och också hitta strategier för hur barnet ska fungera bättre i vardagen.

Det finns som sagt inget botemedel eller medicin mot autism i sig, men däremot finns det medicin för andra tillkommande svårigheter som till exempel sömnproblem eller ångestproblematik. Den medicinen kan lindra både symtom och också förbättra funktionsnivån.

Samhällsstöd

I samhället kan du och din familj få olika slags stöd när du har ett barn med funktionsnedsättning i familjen.

Från Försäkringskassan kan du få olika typer av ekonomiskt stöd, som till exempel omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning.

Omvårdnadsbidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som ditt barn behöver utöver vad som är vanligt för ett barn i samma ålder utan funktionsnedsättning.

Merkostnader är kostnader som beror på barnets funktionsnedsättning och som är utöver vad som är vanligt för ett barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Det kan du få så länge du är den som är underhållsskyldig för barnet.

Hos Försäkringskassan kan du även ansöka om så kallade kontaktdagar eller VAB, till exempel då du går en föräldrakurs som den här.

Läs gärna mer på Försäkringskassans hemsida under "Om ditt barn har en funktionsnedsättning" för att ta reda på vad som gäller för just dig och ditt barn.

Praktiskt stöd och olika typer av insatser kan du ansöka om hos kommunen enligt både socialtjänstlagen men även enligt LSS-lagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Du ansöker om insatser i den kommun eller stadsdel där du bor och det finns egentligen inga begränsningar för vad du kan söka för. Det kan handla om stöd till er föräldrar, men också insatser till barnet som till exempel kan hjälpa barnet att öka sin självständighet.

När du ansöker om insatser hos socialtjänsten så är de skyldiga att utreda detta snabbt. De gör alltid en individuell prövning och efter det så får du ett skriftligt beslut.

Socialtjänsten kan också erbjuda stöd och insatser för att stärka dig i ditt föräldraskap. Läs mer om vad som gäller där ni bor på er kommuns eller stadsdels hemsida.

BUP kan erbjuda rådgivning och stöd till er föräldrar, men också behandling för barnet. Det kan vara en föräldrakurs som den här eller kontakt med arbetsterapeut eller medicinsk eller psykologisk behandling för ditt barn.

Du som är förälder eller barnet själv kan också få stöd och hjälp från olika föreningar och förbund.